

ЕМіністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
імені Олега Балацького
Кафедра економічної теорії

**INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК**

**MIEDZYNARODOWE STOSUNKI GOSPODARCZE
I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ
И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ**

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 5–6 травня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТОВНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЛЬВІВЩИНИ ПЛАТИТИ ЗА ВІДВІДУВАННЯ ЛІСУ З ОБРАНИМИ АТРИБУТАМИ

Пелюх О.Р., аспірант

Національний лісотехнічний університет України

Необхідною умовою вироблення екологічно обґрунтованого підходу щодо вибору напряму розвитку економічних систем, формування адекватної екологічної політики є ідентифікація вартостей і цінностей природного капіталу та інтегрування цих вартостей у практику прийняття управлінських рішень. За своєю сутністю визначення ринкової вартості / цінності (*valuation*) такого роду капіталу зводиться до співставлення, явного чи завуальованого, експліцитного чи імпліцитного вибору, компромісу між цінами і цінністю. Економічна вартість природного капіталу не піддається вимірюванню, проте її занижену оцінку можна отримати шляхом дослідження величини готовності платити (ГП) за споживання досліджуваного блага [1, с. 70].

Мета дослідження – використовуючи метод умовного оцінювання, визначити готовність населення Львівщини платити за відвідування лісу з обраними атрибутами та дослідити вплив шести факторів на цю величину.

Для проведення дослідження була розроблена анкета. Усі запитання були короткими, простими і реалістичними, що давало змогу мінімізувати час для заповнення анкети і мотивувало респондентів відповідати на ці запитання. Запитання, яке стосувалось ГП за відвідування лісу з обраними атрибутами було відкрито-завершене, що давало змогу респонденту самостійно вказати його ГП.

Дослідження проводилось шляхом опитування віч-на-віч протягом 13-14 серпня 2015 р. У дослідженні взяли участь 100 осіб – жителі Львова та Львівської області – в основному Пустомитівського, Городоцького, Миколаївського, Стрийського, Сколівського, Славського, Бродівського та інших районів.

Серед респондентів було 48 жінок і 52 чоловіки. Їхній середньорічний дохід складає 54-72 тис. грн./рік. 20% опитаних мали вік 20-24 роки, 40% – 25-39 років і 40% – 40 років і більше. 62% респондентів проживає в містах з населенням від 20 до 100 тис. осіб, решта – в містах із жителями більш як 100 тис. осіб. Більша частина (74%) респондентів мають вищу освіту. 69% респондентів мають дітей. Респонденти, котрі брали участь у дослідженні, різнилися своїм соціальним статусом, рівнем доходів, освіті і приналежності до різних урядових чи комерційних структур.

Результати дослідження засвідчують, що респонденти віддають перевагу мішаним, різновіковим лісам, де є інформаційно-освітні стенди та облаштовано місця для пікніка. ГП населення Львівщини за відвідування лісу з такими

атрибутами в середньому становить 436,25 грн./рік (1% від середньорічного доходу). Ліси, які знаходяться далеко від місця проживання, та в яких є мертва деревина, респонденти відвідувати неготові.

Усі респонденти протягом останніх двох місяців хоча б один раз відвідували ліс, 20% – відвідували двічі, 80% – більш ніж двічі. Більшість респондентів (55%) використовували автомобіль для відвідування лісу, громадський транспорт – 29% респондентів, велосипед – 10%, і лише 6% респондентів пішки відвідували ліс.

Відповідно до економічної літератури [2, 3], на готовність індивідуума платити, грн./рік (Y) впливають такі фактори: вік, роки (X1), наявність дітей, бали (X2), рівень освіти, бали (X3), середньорічний дохід домогосподарств, грн./рік (X4), стать, бали (X5) та тип місця проживання, бали (X6).

Для дослідження впливу шести згаданих факторів на величину ГП ми провели кореляційно-регресійний аналіз. Кореляційний аналіз показав, що між ГП і такими факторами, як вік, рівень освіти, середньорічний дохід і тип місця проживання існує прямий зв'язок, тобто зі зростанням значення згаданих факторів величина ГП також зростає.

Виконавши регресійний аналіз ми встановили, що регресійна модель статистично значуща із рівнем імовірності 0,95. Вивівши із моделі статистично незначущі незалежні змінні X5 (стать) та X6 (тип місця проживання) методом покрокового регресійного аналізу, зважаючи на Р-значення, ми отримали такий результат:

$$Y=7,60X1-325,32X2+116,12X3+63,52X4-244,86 \\ (4,43) \quad (-8,25) \quad (5,46) \quad (7,34) \quad (-1,69)$$

$$R^2=0,73; F=63,64$$

Коефіцієнт детермінації (R^2) становить 0,73, що свідчить про те, що 73% дисперсії ГП за відвідування лісу із обраними атрибутами можна виразити дисперсією віку, наявності дітей, рівня освіти та середньорічного доходу респондентів. Величина F-критерій піднявся з 43,47 до 63,64, що свідчить про збільшення статистичної значущості регресійної моделі та збільшення значущості коефіцієнта детермінації.

З рівняння отриманої регресійної моделі ми можемо стверджувати, що із імовірністю 95%: 1) зі зростанням віку респондентів на рік, величина ГП за відвідування лісу із обраними атрибутами зростає на 7,60 грн./рік; 2) поява дітей у респондентів збільшить ГП на 325,32 грн./рік; 3) підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня респондентів на один рівень збільшить ГП на 116,12 грн./рік; 4) зі зростанням річного доходу домогосподарств на 1000 грн./рік, величина ГП зростає на 63,52 грн./рік.

Інтегрування отриманих результатів дослідження у практику прийняття управлінських рішень щодо формування деревостанів у рекреаційних зонах сприятимуть формуванню відповідальної економічної діяльності та адекватної лісової політики, дозволить належним чином відобразити їхню цінність у складі національного багатства країни.

1. Загвойська Л.Д. Дослідження готовності населення Львівщини платити за послуги лісових екосистем / Л.Д. Загвойська, Н.І. Копач // Науковий вісник: Зб. наук.-техн. праць. – Львів: НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.3. – С.70-78.

2. Bengt, K. Valuing Environmental Benefits using the Contingent Valuation Method. An Econometric Analysis. – Umee: Univ. of Umee, 1990. – 169 p.

3. Dubgaard, A. Economic Valuation of Recreation Benefits from Danish Forests. In: The Economics of Landscape and Wildlife Conservation. – CABINTERNATIONAL, 1998. – 286 p.

СЛОГАНИ В СИСТЕМІ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Телстов О.С., проф.

Сумський державний університет (Україна)

Телстова С.Г., доц.

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка (Україна)

Сьогодні негаразди в світі раніше чи пізніше пройдуть, а проблеми збереження та покращання стану навколишнього середовища завжди хвилюватимуть людство. Постійне зростання населення Землі, перевищення кількості вироблених товарів у порівнянні з необхідною для споживання в півтора рази, вдосконалення упаковки в напрямку додаткового використання матеріалів, загальна незадовільна їх утилізація тощо призводять до необхідності постійно нагадувати маркетологам та всім учасникам ланцюжка *розробник → постачальник сировини → виробник → посередник → споживач* про важливість **дотримування положень екологічного маркетингу**. Одним із напрямків цієї діяльності є систематичне інформування суб'єктів економічної діяльності за допомогою найдієвішого його інструменту — слогану.

Як відомо, **слоган** — це ефективне речення, вислів, гасло або девіз, що відображає унікальну якість товару, обслуговування, спрямування діяльності фірми (підприємства, компанії, установи) в прямій, іншомовній чи абстрактній формі [1, с. 274]. Слоган існує для того, щоб його підхопив поголос. Для цього необхідно знайти, за що можна похвалити продукт. Бажано продумати, яким чином утилізувати відходи, як потрібно себе поводити, щоб не наносити шкоди навколишньому середовищу тощо. Слоган, що має точно передати екологічну інноваційність товару, послуги, суспільного явища або побутової дії, — це текст, що рекомендує потенційним споживачам стати покупцем